ECLI:LV:KUAT:2022:0324.C69174321.9.S
Lietas Nr.C69174321
Lietas arhīva Nr.CA-0035-22

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Liepājā 2022.gada 24.martā

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesneses Rita Vīva, Judīte Mauliņa un Liena Jansone

izskatīja rakstveida procesā sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2021.gada 22.oktobra spriedumu /pers. A/ prasību pret /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ par ceļu servitūta nodibināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2021.gada 8.februārī (ar precizējumiem 2021.gada 19.augustā) /pers. A/ cēlis Kurzemes rajona tiesā prasību pret /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ par braucamā ceļa servitūta nodibināšanu, lūdzot nodibināt ceļa servitūtu saskaņā ar SIA /Nosaukums/ /datums/shēmu:

- 4,5 m platumā un 76 m garumā (platība 343 m^2) nekustamajam īpašumam /Nosaukums B/, kadastra Nr./numurs A/, /Nodalījuma nosaukums/zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs B/, par labu nekustamam īpašumam /Nosaukums A/, kadastra Nr./numurs C/, /Nodalījuma nosaukums/ zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs D/kā valdošajam īpašumam, ierakstot apgrūtinājumu kalpojošā nekustamā īpašuma zemesgrāmatā;

- 0-4,5 m platumā un 111 m garumā (platība 357 m^2) nekustamajam īpašumam /Nosaukums C/, kadastra Nr./numurs E/, /Nodalījuma nosaukums/ zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs F/, par labu nekustamam īpašumam /Nosaukums A/ kā valdošajam īpašumam, ierakstot apgrūtinājumu kalpojošā nekustamā īpašuma zemesgrāmatā;

- 0-4,5 m platumā un 100 m garumā (platība 241 m^2) nekustamajam īpašumam /Nosaukums D/, kadastra Nr./numurs G/, /Nodalījuma nosaukums/ zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs H/, par labu nekustamam īpašumam /Nosaukums A/ kā valdošajam īpašumam, ierakstot apgrūtinājumu kalpojošā nekustamā īpašuma.

Prasība pamatota ar to, ka prasītājam piederošam īpašumam /Nosaukums A/, pēc atdalīšanas no īpašuma /Nosaukums E/ nav nodrošināta piekļuve pašvaldības autoceļam /Ceļa nosaukums/. Kopš īpašuma iegādes par izbūvēto ceļu visu laiku braucis, neviens tam nav iebildis. Par to, ka iezīmētais ceļš ir servitūts pārliecinājies, kad izstrādāts būvprojekts saimniecības ēkas būvniecībai īpašumā /Nosaukums A/, kura 5.punktā norādīts, ka piekļuve gruntsgabalam ir nodrošināta pa esošu ceļa servitūtu.

[2] Ar Kurzemes rajona tiesas 2021.gada 24.maija lēmumu apmierināts /pers. A/ pieteikums par pagaidu aizsardzību un /pers. B/ uzlikts pienākums atjaunot nekustamajā īpašumā /Nosaukums B/ iepriekšējā platumā ceļa posmu no pašvaldības ceļa līdz īpašumos /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/ esošajam zemes ceļam atbilstoši Sabiedrības ar ierobežotu atbildību /Nosaukums/ zemes ierīkotājas /pers. F/ /datums/izstrādātajai shēmai.

[3] Ar Kurzemes rajona tiesas 2021.gada 22.oktobra spriedumu prasība noraidīta.

Tiesa konstatējusi, ka lietā pastāv visi priekšnoteikumi ceļa servitūta nodibināšanai. Prasītājs ir īpašuma /Nosaukums A/ īpašnieks, /pers. B/ īpašuma /Nosaukums B/ īpašniece, /pers. E/ un /pers. D/ īpašuma /Nosaukums C/, īpašnieces, bet /pers. C/ īpašuma /Nosaukums D/ īpašniece. Prasītājam piederošais īpašums ar/Nosaukums/ pagasta padomes /datums/lēmumu atdalīts no īpašuma /Nosaukums E/ un tā turpmākās dalīšanas rezultātā īpašumam netika nodrošināta piekļuve līdz pašvaldības autoceļam. Pušu īpašumi savā starpā atrodas tādā stāvoklī, ka pēdējie patiesi var nest pirmajam no servitūta gaidāmo labumu, tomēr braucamā ceļa servitūts par labu prasītāja īpašumam ar likumu vai līgumu nav nodibināts. Prasītājs strīdus ceļu lieto no 2015.gada.

Īpašuma iegūšanas brīdī 2015.gada janvārī prasītājam strīdus ceļu ierādījis iepriekšējais īpašnieks, viņš to izbūvējis un vēlas tam nodibināt servitūtu saskaņā ar iesniegto shēmu. Atbildētājas tam nepiekrīt, jo šāds ceļš iepriekš nepastāvēja un prasītājam ir citas piekļuves iespējas.

Prasītāja iesniegtā variantā strīdus ceļš no īpašuma /Nosaukums B/ teritorijas 0,3548 ha platībā aizņems 343 m^2, no īpašuma /Nosaukums C/ teritorijas 2,3 ha platībā -357 m^2, no īpašuma /Nosaukums D/ teritorijas 1,14 ha platībā - 241 m^2.

Saskaņā ar zemesgrāmatu norakstiem un robežu plāniem:

- īpašumam /Nosaukums C/ uz /Nosaukums/ pagasta lēmuma pamata par zemes izpirkšanu 1997.gada 25.septembrī reģistrēta atzīme - servitūta ceļš 0,3 km, kas robežu plāna eksplikācijā atzīmēts uz robežas ar īpašumu /Nosaukums F/;

- īpašumam /Nosaukums D/ 2006.gada 27.februārī pēc atdalīšanas no īpašuma /Nosaukums E/ reģistrēta atzīme - ceļa servitūts 0,05 ha par labu īpašumam /Nosaukums A/, kas robežu plāna eksplikācijā atzīmēta uz robežas ar īpašumu /Nosaukums C/ no īpašuma /Nosaukums A/ līdz īpašumam /Nosaukums G/;

- īpašumam /Nosaukums B/ 2008.gada 19.jūnijā pēc atdalīšanas no īpašuma /Nosaukums E/ reģistrēta atzīme – ceļa servitūts 0,0178 ha pašvaldības ceļa pusē, kas neattiecas uz strīdus ceļu. Vienlaikus 2008.gada 29.aprīļa robežu plāna eksplikācijā atzīmēta zeme zem ceļiem 0,0357 ha, kas grafiskajā attēlā ir ceļš no īpašuma /Nosaukums C/ robežas līdz pašvaldības ceļam.

Pēc atdalīšanas par labu īpašumam /Nosaukums A/ reģistrēta tikai viena ceļa servitūta atzīme īpašumā /Nosaukums D/ līdz īpašumam /Nosaukums G/. Īpašumos /Nosaukums C/ un /Nosaukums B/ esošās atzīme par ceļa servitūtu neattiecas uz strīdus ceļu. Lietā nav iesniegti pierādījumi, ka strīdus ceļš ir vēsturiski pastāvējis vai bija juridiski paredzēts kā īpašuma /Nosaukums A/ piekļuve pašvaldības ceļam. Īpašuma /Nosaukums B/ robežu plāna eksplikācijā iezīmētais ceļš neapstiprina tā esību dabā vai lietošanu, turklāt, pie šā īpašuma atdalīšanas no īpašuma /Nosaukums E/, detālplānojuma

apspriešanas laikā no īpašuma /Nosaukums A/ tāda atzīme netika prasīta.

Atbildētājas iesniegušas shēmu ar diviem variantiem. „A" variantā servitūta ceļš apgrūtinātu vienu īpašumu /Nosaukums H/, bet „B" variantā apgrūtinātu četrus īpašumus -/Nosaukums D/, /Nosaukums C/, /Nosaukums F/ un /Nosaukums I/.

Ar lietā esošiem pierādījumiem, tai skaitā liecinieka /pers. G/ liecību, apstiprināts atbildētāju arguments, ka par strīdus ceļu nav saņemts pašvaldības atzinums un to izmanto tikai prasītājs. Ceļš dabā pastāv no 2015.gada, kad to patvaļīgi izbūvēja prasītājs ar īpašuma /Nosaukums G/ īpašnieka /pers. G/ līdzdarbību.

Īpašumam /Nosaukums B/ ir tieša piekļuve pašvaldības ceļam, /Nosaukums D/ īpašnieki brauc caur īpašumu /Nosaukums G/, bet īpašumā /Nosaukums C/ izmanto citu ceļu.

No zvērinātas tiesu izpildītājas akta Nr./numurs/ un fotogrāfijām redzams, ka atbildētāju piedāvātajos variantos ceļš ir jāierīko pilnībā no jauna, vietām izcērtot kokus un krūmus, kā arī ierīkojot caurteku grāvim. Nav redzams, ka šīs teritorijas ir mitras un neizbraucamas.

Saskaņā ar tiesu praksi faktisks lietojums nepiešķir valdošā nekustamā īpašuma īpašniekam servitūta tiesību, ja servitūts nav nodibināts Civillikuma 1231.panta kārtībā, bet kalpo kā apstāklis, kas apliecina nepieciešamību nodibināt servitūtu.

Konkrētajā gadījumā ir konstatējama nepieciešamība pēc ceļa servitūta, tomēr faktiskais lietojums pats par sevi nerada servitūta tiesību. To nerada arī zemesgrāmatās un robežu plānos reģistrētās atzīmes par servitūta ceļu.

Atsaucoties uz lietā konstatēto un Civillikuma 1132. un 1139.pantu, tiesa secinājusi, ka servitūta tiesības nodibināšana strīdus ceļam ir nesamērīgi apgrūtinoša un pastāv citas iespējas nodrošināt piekļuvi valsts vai pašvaldības ceļam.

Atbildētāju piedāvātajā variantā „A" ceļš apgrūtinātu tikai vienu īpašumu. Lietā nav iesniegti pierādījumi, ka šāda ceļa iekārtošanai pastāvētu kādi tiesiski vai fiziski šķēršļi. Īpašuma /Nosaukums H/ teritorija ir līdzens lauks, kas var derēt braucamajam ceļam. Pretī īpašumam /Nosaukums A/, aiz grāvja, iespējams uz īpašuma /Nosaukums H/ un blakus īpašuma ar kadastra Nr./numurs I/robežas, jau ir ierīkots braucamais ceļš virzienā uz valsts ceļu.

Nav taisnīgi ar ceļa servitūtu apgrūtināt īpašumus /Nosaukums C/ un /Nosaukums B/, ar kuriem prasītāja īpašumam nav kopīgu robežu un kuri strīdus ceļu neizmanto. Nav izprotams, kāpēc /Nosaukums/ pagasta padome, atdalot īpašumus /Nosaukums G/, /Nosaukums D/ un /Nosaukums A/, prasītāja īpašumam neparedzēja servitūta ceļu tieši caur šiem diviem īpašumiem. Ceļa servitūtu varētu ierīkot gar vienu vai otru šo īpašumu robežu līdz pašvaldības ceļam.

Servitūta ceļa nodibināšana nesamērīgi ierobežos īpašuma /Nosaukums B/ īpašnieka tiesības pilnvērtīgi rīkoties ar savu īpašumu, tā platība ir vismazākā no blakus esošiem īpašumiem un īpašums neizmanto strīdus ceļu. Strīdus ceļš „nogrieztu" daļu no īpašuma /Nosaukums B/ teritorijas (stūri), tādējādi samazinot īpašumu vēl vairāk.

Visu atbildētāju īpašumi izmanto citus ceļus piekļūšanai saviem īpašumiem, līdz ar ko šāds tiesību ierobežojums atbildētāju īpašumiem nav attaisnojams. Prasītāja īpašums robežojas ar četriem citiem īpašumiem, no kuriem īpašumam /Nosaukums H/ ir tieša piekļuve valsts ceļam, īpašumam /Nosaukums D/ ir piekļuve pašvaldības ceļam caur īpašumu /Nosaukums G/ un gar īpašuma /Nosaukums C/ robežu var piekļūt jau esošam zemes ceļam.

Prasītājam ir iespēja arī „pieslēgties" jau iebrauktam ceļam, pagarinot to īpašumu /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/ teritorijā. Šis ceļš būs garāks, bet ņemot vērā, ka prasītāja īpašumā ir tikai saimniecības ēka, kas nav jāapmeklē katru dienu, tas atbildīs Civillikuma 1147.pantam.

Būvvaldes izziņas un prasītāja sarakste ar ceļu būvētāju apstiprina atbildētāju apgalvojums, ka ceļš 2015.gadā izbūvēts bez būvatļaujas un atbildētāju piekrišanas. Servitūta izlietotājam ir tiesības uzlabot ceļu, taču vai tas ir darīts likumīgi, nav vērtējams šīs lietas ietvaros.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 140.[1]panta devīto daļu atcelta ar Kurzemes rajona tiesas 2021.gada 24.maija lēmumu piemērotā pagaidu aizsardzība.

[4] /pers. A/ iesniedzis apelācijas sūdzību, pārsūdzot Kurzemes rajona tiesas 2021.gada 22.oktobra spriedumu pilnā apjomā.

Norāda, ka īpašuma iegādes laikā, strīdus ceļu viņam ierādījis iepriekšējais īpašnieks, bet neatbilst patiesībai tiesas secinājums, ka prasītājs to izbūvējis. Atbildētājas nav iesniegušas pierādījumus, ka pirms 2015.gada ceļš nepastāvēja un /Nosaukums A/ izmantoja citu piekļūšanas ceļu.

Jau pirms 2015.gada /Nosaukums A/ īpašnieks izmantoja šo ceļu. Iepriekšējais īpašnieks izsniedza prasītājam viņa rīcībā esošās shēmas. Grafiskajā attēlā bija iezīmēts ceļš no pašvaldības ceļa līdz īpašumam /Nosaukums A/, kas atbilst īpašuma /Nosaukums B/ zemes robežu, situācijas un apgrūtinājuma plānā grafiskajā attēlā iezīmētam ceļam 0,037 ha. Zemes lietošanas veidu eksplikācijā zemes vienības sadaļā „zemes ceļiem" norādīta platība 0,037 ha.

Tiesa nonākusi pie pretrunīgiem secinājumiem konstatējot, ka īpašums /Nosaukums A/ ar /Nosaukums/pagasta padomes /datums/lēmumu atdalīts no īpašuma /Nosaukums E/ un tā turpmākās dalīšanas rezultātā prasītāja īpašumam netika nodrošināta piekļuve pašvaldības autoceļam, tai pat laikā robežu plānos analizējot reģistrētās atzīmes par ceļa servitūtiem, norādot, ka tie neattiecas uz strīdus ceļu.

Tiesa nav ņēmusi vērā, ka atzīme ir informācija par pagaidu stāvokli un zemesgrāmatā vai zemes robežu plānā ierakstītā atzīme nav ceļa servitūts Civillikuma 1130., 1231., 1235.panta izpratnē.

Faktam, vai strīdus ceļš ir pastāvējis vēsturiski, nav izšķirošas nozīmes un šāds arguments nevar būt par pamatu prasības noraidīšanai. Tiesas uzdevums ir konstatēt šāda aprobežojuma nepieciešamību.

Lietā ir konstatēts, ka prasītāja īpašuma funkcionēšanai nepieciešama ceļa servitūta nodibināšana. Dokumentāli nav reģistrēta īpašuma piekļuve pašvaldības autoceļam, bet piekļuve īpašumam ir tikai pa strīdus ceļu. Īpašumu /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/ īpašnieki kopš 2015.gada nav izteikušas iebildumus par ceļa lietošanu. Iebildumi izteikti tikai tiesas sēdē. Arī atbildētāja /pers. B/ pēc sava īpašuma iegādes 2018.gada 12.oktobrī līdz 2020.gada septembrim necēla pretenzijas.

Tiesa nepamatoti atteikusies pieņemt prasītāja iesniegto /Nosaukums/ novada būvvaldes 2016.gada 11.februāra būvatļauju ar pielikumu, kuras 3.3.punktā norādīta iebrauktuve no esošā ceļa, pa iedibināto servitūta ceļu, bet 5.2.punktā piebraucamais ceļš – esošais ceļš. Minētais pierādījums apliecina, ka piekļuve ir pa iedibinātu, esošu ceļu un lietā nav iesniegti pierādījumi, ka pastāv cita piekļuve, pa citu ceļu. Tādējādi tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 8. – 10.pantu un 74.panta otrās daļas 4.punktu.

Faktu, ka prasītāja īpašumam nav citas piekļuves iespējas apliecina arī pirmās instances tiesas pieņemtais lēmums par pagaidu aizsardzību.

Nepamatots ir tiesas arguments, ka īpašumam /Nosaukums B/ robežu plāna eksplikācijā iezīmētais ceļš neapstiprina tā esamību dabā vai tā lietošanu.

Neizprotams ir arguments, ka pie prasītāja īpašuma atdalīšanas no īpašuma /Nosaukums E/, detālplānojuma apspriešanas laikā, šāda atzīme netika prasīta. Piekļuves iespēju plānošana un nodrošināšana visiem jaunizveidotiem zemes gabaliem, izņemot satrpgabalus, no valsts vai pašvaldības ceļiem, ir pašvaldības kompetencē.

Atbildētāju iesniegtajā shēmā „A" nav norādīts plānotā ceļa garums un platums. Turklāt fakts, ka īpašumam /Nosaukums H/ nav reģistrētu servitūtu vai atzīmju, neliecina par iespēju nodibināt ceļa servitūtu par labu prasītāja īpašumam. Īpašumam jau ir reģistrēti pieci apgrūtinājumi – aizsargjoslas, un nav izslēgta tā apbūve nākotnē. Saskaņā ar VSIA „Latvijas valsts ceļi" /datums/atbildi bez īpašuma /Nosaukums H/ īpašnieka piekrišanas jauna pieslēguma izveide valsts vai pašvaldības ceļam nav iespējama. Ceļa izveidei būtu nepieciešama citam īpašniekam piederošu koku nociršana.

Vērtējot Zemkopības ministrijas nekustamo īpašumu sniegto atbildi /pers. B/ tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 9.pantu un izrādījusi labvēlību atbildētājām. Šis pierādījums iesniegts pēc tiesas noteiktā termiņa pierādījumu iesniegšanai un pārkāpjot pušu līdztiesības principu prasītājam liegta iespēja ar to savlaicīgi iepazīties.

Atbildētāju iesniegtais „B" variants apgrūtinātu piecus, nevis četrus īpašumus, un nav saprotams, uz kādiem pierādījumiem tiesa balstījusi secinājumu, ka divos no šiem īpašumiem jau ir iebraukts ceļš, jo tas ir pretrunā tiesu izpildītājas aktam.

Pretēji lietā esošiem pierādījumiem un balstoties tikai uz atbildētāju pārstāves paskaidrojumiem tiesa izdarījusi secinājumu, ka strīdus ceļu izmanto tikai prasītājs. Tiesa nav vērtējusi faktu, ka tiesu izpildītājas aktam pievienotās fotogrāfijās ir redzamas iebrauktas pēdas īpašumā /Nosaukums G/ un /Nosaukums D/.

Atbildētāju iesniegtās shēmas ir nepilnīgas, neatbilst faktiskiem apstākļiem un neapliecina, ka par šiem ceļiem prasītājam ir iespējams iebraukt savā īpašumā.

Noraidot prasību tiesai bija pienākums noskaidrot konkrētu teritoriju, kas prasītājam nepieciešama piekļūšanai savam īpašumam, nevis izvēlēties mazāko no piedāvātajām platībām.

Tiesa savus argumentus par ceļa izbūvi pamato uz /pers. G/ pretrunīgām liecībām.

Fakts, ka fotogrāfijās citam īpašumam redzams ierīkots ceļš virzienā uz valsts autoceļu, neliecina, ka šis ceļš ierīkots likumīgi.

Prasītājs nevar būt atbildīgs par /Nosaukums/ pagasta padomes rīcību īpašuma /Nosaukums A/ atdalīšanas laikā, lai arī tā bija pretrunā likumam un pašvaldības kompetencei.

Saskaņā ar Civillikuma 1038.pantu atbildētājas prasītājam rada nozīmīgu tiesību aizskārumu, liedzot nokļūt viņam piederošā īpašumā.

Strīdus ceļš neskar īpašumu /Nosaukums G/ un ceļa servitūtu tiek lūgts nodibināt gar īpašuma /Nosaukums B/ robežas malu. 2018.gada oktobrī iegādājoties īpašumu, /pers. B/ redzēja prasītāja izmantoto strīdus ceļu un tā bija viņas pašas izvēle kurā vietā celt dzīvojamo māju.

Lietas faktiskajiem apstākļiem neatbilst tiesas secinājums, ka visu atbildētāju īpašumi izmanto citus piebraucamos ceļus. Nav noskaidrots par kādu ceļu īpašuma /Nosaukums C/ īpašnieces piekļūst savam īpašumam un nav pierādījumu, ka īpašumam /Nosaukums D/ ir piekļuve no valsts vai pašvaldības ceļa.

Prasītājs ir vērsies pie sertificēta speciālista, kas ir izvērtējis visus iespējamos variantus ceļa servitūta nodibināšanai un izveidoja shēmu. No VSIA „Latvijas valsts ceļi" nav dota piekrišana viņa īpašuma nobrauktuves ierīkošanai uz valsts ceļu.

No sprieduma nav saprotam kādam iebrauktam ceļam prasītājam ir iespējams pieslēgties īpašumā /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/.

Prasītāja īpašumā ir paredzēta arī dzīvojamās mājas celtniecība un ceļa servitūts netiek nodibināts tikai šim brīdim. Līdz ar to tiesas atsauce uz Civillikuma 1147.pantu ir kļūdaina.

Lietā nav pierādījumu, ka strīdus ceļš ir inženiertehniska būve, kam bija nepieciešama būvatļauja. Prasītājs ceļa izbūvi nav organizējis, to 2015.gadā uzlaboja prasītāja īpašuma iepriekšējais īpašnieks, jo ceļš pastāvēja jau pirms 2015.gada.

Vērtējot /Nosaukums/ būvvaldes izziņu par ceļa būvi īpašumā /Nosaukums B/, tiesa atstājusi bez ievērības būvprojekta skaidrojošā aprakstā minēto, ka piekļuve gruntsgabalam ir nodrošināta pa esošu servitūta ceļu.

[5] Atbildētājas paskaidrojumos par apelācijas sūdzību lūdz to kā nepamatotu noraidīt. Norāda, ka, ne zemes reformas laikā, ne pēc īpašumu reģistrēšanas zemesgrāmatās, atbildētāju īpašumi nav apgrūtināti ar braucamā ceļa servitūtu. Arī dabā šāds ceļš nav pastāvējis. Prasītāja iesniegtajā shēmā attēlotais ceļš izbūvēts nelikumīgi, bez būvatļaujas, saskaņošanas ar īpašniekiem un likumīga pamata. Apmierinot prasību tiesa to būtu legalizējusi.

Tiesa spriedumā vispusīgi argumentējusi kādēļ prasītāja norādītais ceļa servitūts neatbilst Civillikuma 1132. un 1139.pantos noteiktam. Neviens normatīvais akts nenosaka tiesas pienākumu izvērtēt tikai piekļuves iespējas pašvaldības ceļam.

Ne prasībā ne apelācijas sūdzībā prasītājs nav pierādījis, ka strīdus ceļš ir vienīgā iespēja nodrošināt prasītāja īpašuma piekļuvi valsts vai pašvaldības ceļam.

Lietā nav iesniegti pierādījumi, ka zemes ierīkotāja /pers. F/ izvērtējusi citus piekļūšanas ceļu variantus.

Papildu paskaidrojumos atbildētājas norādījušas, ka zemes vienības robežu situāciju un apgrūtinājuma plānos (/Nosaukums G/, /Nosaukums J/) norādītās ceļa servitūta teritorijas nesakrīt ar prasītāja prasībā nodibināmo ceļa servitūta teritoriju. Nekustāmo īpašumu /Nosaukums B/ un /Nosaukums G/ īpašnieku rīcībā nav robežu plāni un zemesgrāmatu nodalījumi ar ceļa servitūta atzīmēm par labu īpašumam /Nosaukums A/.

Lietā nav strīds, ka patreiz dabā esošais ceļš izbūvēts 2015.gadā. Ceļa būvniecībai būvatļauja nav izsniegta, pašvaldībā projekts nav saskaņots, ceļš tika izbūvēts pēc prasītāja iniciatīvas, nevis, kā apelācijas sūdzībā norādīts, pēc īpašuma /Nosaukums D/ īpašnieka /pers. G/ ierosinājuma. Ceļa izbūve nav saskaņota ar īpašuma /Nosaukums C/ īpašniecēm /pers. D/ un /pers. E/. To, ka dabā esošais ceļš šķērso īpašumu /Nosaukums B/, /pers. B/ konstatēja 2019.gadā, veicot jaunbūves pamatu nospraušanas un zemes gabala ģeodēzisko punktu (kupicu) atjaunošanu.

Visā tiesvedības procesā, pārstāvot atbildētāju intereses, tika izteikti iebildumi pret prasītāja iesniegto speciālista shēmu un to, ka tas nesamērīgi apgrūtina atbildētāju īpašumus, sevišķi īpašumu /Nosaukums B/, gan norādot uz 2007.gadā izstrādāto detālplānojumu, gan mazo zemes gabala platību, gan lielo teritorijas platību, kas nav izmantojama un, ko nav nepieciešams izmantot pašam īpašniekam.

[6] Prasītājs papildu paskaidrojumos norāda, ka pretēji atbildētāju paskaidrojumos norādītajam, no /Nosaukums/ novada domes 2020.gada 3.novembra atbildes prasītājam, izriet, ka atbildētāju īpašumi bija apgrūtināti ar braucamā ceļa servitūtu un dabā šāds ceļš ir vēsturiski pastāvējis.

Civillikuma 1132.pants attiecas uz gadījumiem, kas ir šaubas par servitūta izlietošanas apmēru, bet prasība celta par servitūta nodibināšanu.

Strīda pareizai izskatīšanai tiesas pienākums bija noskaidrot teritoriju (platību un vietu), kas nepieciešama piekļūšanai īpašumam, pārvaldīšanai un apsaimniekošanai.

Prasītājs lietā iesniedzis pierādījumus, ka bez ceļa servitūta nodibināšanas viņam ir liegta iespēja izmantot savu īpašumu. Atbildētājas nav iesniegušas pierādījumus, ka prasītājam ir iespējams piekļūt savam īpašumam pa citu ceļu, neapgrūtinot viņu īpašumus.

No zemes ierīkotājas atbildes prasītāja pārstāvei nepārprotami izriet, ka sagatavotā strīdus ceļa shēma ir vienīgais piekļuves variants prasītāja īpašumam.

Motīvu daļa

[7] Novērtējot lietā esošos pierādījumus, pušu paskaidrojumus un apelācijas sūdzības motīvus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība apmierināma.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmās daļas noteikumiem apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības, sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 430.panta trešo daļu fakti, kas konstatēti pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesā nav jāpārbauda, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

[7.1] Lietā nav strīda, ka 2015.gada 28.janvārī prasītājam zemesgrāmatā nostiprinātas īpašuma tiesības uz īpašumu /Nosaukums A/, kas sastāv no zemesgabala 1,11 ha platībā. Ar /datums//Nosaukums/ pagasta padomes lēmumu īpašums atdalīts no īpašuma /Nosaukums E/.

Saskaņā ar /Nosaukums/ novada domes 2012.gada 23.novembra izziņu, zemei noteiktais lietošanas mērķis ir individuālā dzīvojamo māju apbūve.

Atbildētājai/pers. B/ 2018.gada 12.oktobrī zemesgrāmatā nostiprinātas īpašuma tiesības uz īpašumu /Nosaukums B/, kas sastāv no zemesgabala 0,3548 ha platībā. Īpašums ar /datums//Nosaukums/ pagasta padomes lēmumu atdalīts no īpašuma /Nosaukums E/. Īpašuma zemesgrāmatas nodalījuma III daļas 1.iedaļas 1.1.sadaļā ierakstīta atzīme - ceļa servitūta teritorija 0,0178 ha.

No zemes vienības robežu, situācijas un apgrūtinājuma plāna redzams, ka šai zemes vienībai ar /Nosaukums/ pagasta padomes 2008.gada marta lēmumu (protokols Nr.3) noteikts apgrūtinājums 050301 - ceļa servitūta teritorija - 0,0178 ha (nekustamā īpašuma objekta apgrūtinājums noteikts, pamatojoties uz zemes reformas likumiem), zemes lietošanas eksplikācijā zem ceļiem ir norādīta platība 0,0357 ha.

Zemes robežu plānā nav norādīts, kuriem par labu minētais servitūta ceļš nodibināts, taču no zemes robeža plāna un shēmas servitūta ceļa izvietojumam zemes vienībās, redzams, ka ceļš šķērso īpašumu /Nosaukums B/, lai varētu nokļūt īpašumā /Nosaukums A/.

Atbildētājām/pers.E/ un /pers. D/ vienādās daļās 2017.gada 27.aprīlī zemesgrāmatā nostiprinātas īpašuma tiesības uz īpašumu /Nosaukums C/, kas sastāv no diviem zemes gabaliem - 1,4 ha platībā (kadastra Nr./numurs J/) un 0,9 ha platībā (kadastra Nr./numurs E/), kopā 2,3 ha.

Atbildētājai/pers. C/ 2017.gada 27.aprīlī zemesgrāmatā nostiprinātas īpašuma tiesības uz īpašumu /Nosaukums D/, kas sastāv no zemesgabala 1,14 ha platībā un atdalīts no īpašuma /Nosaukums E/ (/datums//Nosaukums/ pagasta padomes lēmums).

Tādējādi pušu īpašumi atrodas blakus un šobrīd caur atbildētāju īpašumiem izbūvēts nereģistrēts ceļš, kas nodrošina prasītāja piekļuvi viņa īpašumam no pašvaldības ceļa /Ceļa nosaukums/.

Prasītājs lūdz tiesu noteikt, ka šis ceļš ir servitūta ceļš, kas apgrūtina atbildētāju īpašumus par labu viņa īpašumam.

[7.2] Servitūts ir tāda tiesība uz svešu lietu, ar kuru īpašuma tiesība uz to ir lietošanas ziņā aprobežota kādai noteiktai personai vai noteiktam zemes gabalam par labu un to nodibina: 1) ar likumu; 2) ar tiesas spriedumu; 3) ar līgumu vai testamentu (Civillikuma 1130., 1231.pants).

Pēc būtības servitūts ir svešas lietas lietošanas tiesība. Valdošās lietas īpašnieka tiesība uz servitūtu dod viņam zināmas tiesības uz kalpojošo lietu un tādējādi aprobežo kalpojošās lietas īpašnieka tiesības (*sk. J.Rozenfelds. Lietu tiesības. 3.labotais un papildinātais izdevums. Rīga: Zvaigzne ABC, 2004, 155.lpp.*).

No zemesgrāmatu ierakstiem tiesas kolēģija secina, ka zemesgrāmatu nodalījumos nav reģistrēti ceļa servitūti par labu prasītājam piederošajam nekustamajam īpašumam, jo no servitūta izrietošā lietu tiesība ir nodibināta un spēkā abām pusēm, valdošā un kalpojošā nekustamā īpašuma īpašniekiem, tikai pēc servitūta ierakstīšanas zemes grāmatās; līdz tam laikam viņu starpā pastāv vienīgi personiska saistība, kuras ierakstīšanu zemes grāmatās var tomēr prasīt katra puse, ja vien izpildīti visi citi servitūtam nepieciešamie noteikumi (Civillikuma 1235.pants).

Nekustamo īpašumu ierakstīšanu zemesgrāmatās un ar tiem saistīto tiesību nostiprināšanu tajās reglamentē Zemesgrāmatu likums. Atbilstoši minētā likuma 43.pantam nostiprinājumus zemesgrāmatas nodalījumā izteic ierakstos (pantos) un atzīmēs.

Saskaņā ar Zemesgrāmatu likuma 44.pantu ierakstu veidā uz nekustamu īpašumu nostiprina tiesības, kam pamatā ir tiesisks darījums, tiesas spriedums vai lēmums vai administratīvu iestāžu akts vai kas pastāv uz paša likuma pamata. Savukārt atzīmju veidā nostiprina tiesību nodrošinājumus un aprobežojumus.

Minētais pants novelk stingru robežu starp nostiprinājumiem „ierakstu" un „atzīmju" veidā, lai šos divus veidus nevarētu sajaukt. Turklāt jāņem vērā, ka atzīmēm ir tikai pagaidu raksturs un tās vai nu pārvēršas par ierakstiem vai arī izzūd, par ierakstiem nepārvēršoties (*sal. Zemesgrāmatu likums. Likuma teksts ar paskaidrojumiem. Sastādījis Gobziņš J. – Rīga: AS „Zemnieku Domas", 1938, 25.lpp.*).

Izlemjot jautājumu par servitūta nodibināšanu, būtiski ir konstatēt nepieciešamību nodrošināt valdošo nekustamo īpašumu ar labumu ne tikai nejauši vai uz kādu laiku, bet ar savām pastāvīgām īpašībām (Civillikuma 1146.pants). Minētais izriet no Civillikuma 1135.panta jēgas, kas noteic, ka servitūtam ir jādod labums tā izlietotājam. Pēc vispārīgā principa tas nodibināms apmērā, kas vismazāk apgrūtina kalpojošo īpašumu (*sal. G.Višņakova, K.Balodis. Civillikuma komentāri. Lietas. Valdījums. Tiesības uz svešu lietu. Rīga: Mans īpašums, 1998, 130.lpp.*).

No lietas materiāliem redzamas, ka prasītāja nekustamais īpašums /Nosaukums A/ dabā nav savienots ar pašvaldības vai valsts autoceļu, tādēļ tā īpašniekam, lai nokļūtu līdz savam īpašumam, nepieciešams šķērsot citām personām piederošos īpašumus un nepieciešams nodibināt ceļa servitūtu, jo tas iepriekš ne ar likumu, ne līgumu vai testamentu nav nodibināts.

Atbilstoši Civillikuma 1139.pantam katram, kam pieder servitūta tiesība, jāizlieto tā taisnprātīgi, saudzot pie tam pēc iespējas cita īpašuma tiesību. Šādi noteikumi ir jāievēro ne tikai tad, kad servitūts ir nodibināts, bet arī gadījumos, kad izlemjams jautājums par servitūta nodibināšanas nepieciešamību. Tas nozīmē, ka Civillikuma 1139.panta izpratnē nav nepieciešams nodibināt braucamā ceļa servitūtu, ja pastāv iespēja valdošajā nekustamajā īpašumā iebraukt pa citu ceļu (sk. *Senāta 2005.gada 15.jūnija spriedumu lietā Nr.SKC-392/2005, 2008.gada 9.janvāra spriedumu lietā Nr.SKC-8/2008*).

2020.gada 28.septembrī /pers. B/ pārstāve prasītājam nosūtījusi brīdinājumu par pretlikumīgā ceļa servitūta izmantošanas pārtraukšanu viņas īpašumā /Nosaukums B/ līdz 2020.gada 31.decembrim.

To, ka starp pusēm pastāv strīds, kas risināms tiesā, apstiprina prasītāja iesniegums policijai un tas, ka 2021.gada 8.februārī, pamatojoties uz prasītāja iesniegumu, /Nosaukums/ novada pašvaldības policija sastādījusi ceļa apsekošanas aktu, konstatējot, ka zemes ceļš, kas ved uz īpašumu /Nosaukums A/ ir pārrakts, līdz ar /Nosaukums/ novada pašvaldības ceļa malu.

Tiesa pati pierādījumus nevāc, bet pamato savu spriedumu uz lietas dalībnieku iesniegtajiem pierādījumiem. Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa noteic, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

Prasītājs iesniedzis shēmu, pēc kuras lūdz noteikt piebraucamā ceļa servitūtu, norādot, ka šādā variantā strīdus ceļš no īpašuma /Nosaukums B/ teritorijas 0,3548 ha platībā aizņems 343 m^2, no īpašuma /Nosaukums C/ teritorijas 2,3 ha platībā aizņems 357 m^2 un no īpašuma /Nosaukums D/ teritorijas 1,14 ha platībā aizņems 241 m^2.

No lietas materiāliem redzams, ka īpašumam /Nosaukums D/ 2006.gada 27.februārī zemesgrāmatā ierakstīta ceļa servitūta atzīme, kas saskaņā ar zemes robežu plānu ir tiesība uz braucamo ceļu par labu saimniecībai /Nosaukums A/ 0,05 ha platībā.

Atbildētājas iesniegušas shēmu ar diviem variantiem.

„A" variantā servitūta ceļš apgrūtinātu vienu īpašumu /Nosaukums H/ (kadastra Nr./numurs K/), kura kopplatība ir 1,58 ha. Šim īpašumam zemesgrāmatā nav reģistrētu servitūtu vai atzīmju, ir piecas aizsargjoslas, nav dzīvojamo māju un citu būvju. Atbildētājas norādījušas, ka šis variants prasītājam nodrošinātu piekļuvi valsts ceļam pret pieslēgumu kuram Valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas valsts ceļi" nav izteikusi iebildumus. Iebildumus pret caurtekas ierīkošanu susinātājgrāvī nav izteikusi arī Valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi".

Savukārt „B" variantā servitūta ceļš apgrūtinātu četrus īpašumus /Nosaukums D/, /Nosaukums C/, /Nosaukums F/ un /Nosaukums I/, no kuriem divos jau ir iebraukts ceļš (no īpašuma /Nosaukums C/) un atzīmes par ceļa servitūtu zemesgrāmatā. Servitūta tiesība nav nodibināta. Lai piekļūtu

iebrauktajam ceļam nepieciešams ierīkot nelielu ceļa pagarinājumu, kas skartu īpašuma /Nosaukums D/ pašu stūri un īsu īpašuma /Nosaukums C/ robežu.

Tiesas kolēģijai šajā lietā ir jāizspriež vai braucamā ceļa servitūts nodibināms saskaņā ar prasītāja piedāvāto variantu, atbildētāju piedāvātiem variantiem vai pēc tiesas ieskata citā vietā atbilstoši Civillikuma 1159.pantā norādītajam servitūta saudzīgumam, noskaidrojot lietas apstākļus un pārbaudītos pierādījumus lietā.

Pamatojoties uz prasītāja pārstāves iesniegumu, zvērināta tiesu izpildītāja Valsts amatpersona /datumi/ veikusi pušu piedāvāto servitūtu ceļu varantu apsekošanu uz sagatavojusi aktu par fakta fiksāciju, kuram pievienotas fotogrāfijas. No minētā akta redzams, ka prasītāja piedāvātajā variantā ceļš jau pastāv, bet atbildētāju piedāvātajos variantos ceļš būtu izbūvējams no jauna, izcērtot kokus trešajām personām piederošos īpašumos.

Prasītājs nepieciešamību nodibināt servitūtu ceļam, kas izveidots gar atbildētāju īpašumiem pamatojis ar to, ka tas nodrošina vienīgo piekļuvi prasītāja īpašumam, ceļa vietu viņam parādījis īpašuma iepriekšējais īpašnieks. Lai arī ceļš nav reģistrēts, tas tur vēsturiski pastāvējis jau sen.

Risinājuma atbilstība prasītāja vēlmēm un ērtībai nav vienīgais vai galvenais priekšnoteikums servitūta nodibināšanai. Tiesu kolēģija pievienojas tiesību doktrīnā un judikatūrā izteiktajai atziņai, ka servitūts nav nodibināms valdošā nekustamā īpašuma īpašnieka ērtības labad (*sk. G.Višņakova, K.Balodis. Civillikuma komentāri. Lietas. Valdījums. Tiesības uz svešu lietu. Rīga: Mans īpašums, 1998, 67.lpp.; Senāta 2008.gada 9.janvāra spriedumu lietā Nr.SKC-8/2008, 2009.gada 12.augusta sprieduma lietā Nr.SKC-192/2009, 8.punktu*).

Tā kā servitūts ir tiesība uz svešu lietu, tā nodibināšanas gadījumā saduras vienas personas īpašuma tiesības ar otras personas tiesībām lietot šo īpašumu. Līdz ar to tiesai, nodibinot servitūtu, ir piešķirta plaša rīcības brīvība, taču tā ir saistīta ar spēkā esošajām tiesībām un tai ir taisnīgi jāsamēro pušu pretējās intereses. Samērojot pušu intereses, tiesai, cik vien tas iespējams, ir jāievēro kalpojošā nekustamā īpašuma īpašnieka tiesības. Tas secināms no Civillikuma 928. un 1132.panta normām, kurās ietverti noteikumi par īpašuma tiesību un servitūta apmēru.

Civillikuma 927.pants noteic, ka īpašums ir pilnīgas varas tiesība par lietu, t.i., tiesība valdīt un lietot to, iegūt no tās visus iespējamos labumus, ar to rīkoties un noteiktā kārtā atprasīt to atpakaļ no katras trešās personas ar īpašuma prasību. Lemjot par servitūta nodibināšanu, tiesai ir jārespektē pilnīgas varas tiesības pār lietu, un nodibināt servitūtu ar spriedumu tā drīkst tikai nepieciešamības gadījumā.

Civillikuma 1139.panta izpratnē nav nepieciešams nodibināt braucamā ceļa servitūtu, ja pastāv iespēja valdošajā nekustamajā īpašumā iebraukt pa citu ceļu (sk. *Senāta 2005.gada 15.jūnija spriedumu lietā Nr.SKC-392/2005, 2008.gada 9.janvāra spriedumu lietā Nr.SKC-8/2008*).

Tiesas kolēģija atzīst, ka šāda iespēja strīdus nekustamiem īpašumiem piekļūt pa citu ceļu lietā nav pierādīta.

Atbildētāju norādītajam, ka prasītāja īpašumam iespējams piekļūt, mazāk apgrūtinot citus īpašumus, tiesas kolēģija nepiekrīt.

„A" variantā atbildētājas norādījušas, ka šis variants prasītājam nodrošinātu piekļuvi valsts ceļam un servitūta ceļš apgrūtinātu vienu īpašumu /Nosaukums H/ (kadastra Nr./numurs K/), kura kopplatība ir 1,58 ha. Atbildētājas norāda, ka pret pieslēgumu valsts autoceļam Valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas valsts ceļi" nav izteikusi iebildumus. Iebildumus pret caurtekas ierīkošanu susinātājgrāvī nav izteikusi arī Valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi".

Izvērtējot iesniegto „A" variantu, tiesas kolēģija secina, ka atbildētāju norādītajā iespējamā ceļa vietā aug koki, ko apstiprina lietā esošais akts par fakta fiksēšanu. Lietā nav neviena atzinuma, kas ļautu secināt, ka norādītajā vietā, ievērojot situāciju dabā (tajā skaitā grunts stāvokli utml.) ir iespējams izveidot ceļu. Turklāt Valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas valsts ceļi" /datums/atbildē norāda, ka izpētot kadastra informāciju, prasītāja īpašumam jau ir nodrošināta piekļuve, tāpēc jaunas pieslēguma vietas izveidošana valsts autoceļam par labu nekustamam īpašumam /numurs C/ netiktu akceptēta.

Šādos apstākļos tiesas kolēģija secina, ka atbildētāju norādītais „A" variants nevar būt par pamatu, lai atzītu, ka prasītāja īpašumam iespējams piekļūt par citu ceļu, mazāk apgrūtinot kalpojušos īpašumus.

Atbildētājas iesniegušas arī „B" variantu saskaņā ar kuru servitūta ceļš apgrūtinātu četrus īpašumus /Nosaukums D/, /Nosaukums C/, /Nosaukums F/ un /Nosaukums I/, norādot, ka divos jau ir iebraukts ceļš (no īpašuma /Nosaukums C/) un atzīmes par ceļa servitūtu zemesgrāmatā. Lai piekļūtu iebrauktajam ceļam nepieciešams ierīkot nelielu ceļa pagarinājumu, kas skartu īpašuma /Nosaukums D/ pašu stūri un īsu īpašuma /Nosaukums C/ robežu.

Izvērtējot atbildētāju iesniegto „B" variantu, tiesas kolēģija secina, ka nevienam no minētajiem īpašumiem servitūta tiesība nav nodibināta.

No akta par fakta fiksēšanu redzams, ka norādītā iespējamā ceļa servitūta vieta ir aizaugusi ar kokiem un krūmiem, kas dod pamatu secinājumam, ka piedāvātajā variantā pat ja būtu izveidojams jauns ceļš, izcērtot kokus un krūmus, tas varētu radīt papildus zaudējumus. Turklāt ceļa izveidošana, ja tas būtu tehniski iespējams, tāpat apgrūtinātu vismaz četrus īpašumus, kas nedod pamata secinājumam, ka šajā variantā ceļa servitūts mazāk apgrūtinātu kalpojošos nekustamos īpašumus.

[7.3] Bez tam, atbildētājas atsaucas uz to, ka ne zemes reformas laikā, ne pēc īpašumu reģistrēšanas zemesgrāmatās, atbildētāju īpašumi nav apgrūtināti ar braucamā ceļa servitūtu, kā arī īpašuma /Nosaukums E/ detālplānojuma apspriešanas laikā netika izvirzīts jautājums ar ceļa servitūta nodibināšanu.

Minētais arguments ir nepamatots.

Saskaņā ar lietā iesniegtiem pierādījumiem īpašuma /Nosaukums A/ teritorija neietilpa detālplānojuma /Nosaukums E/ teritorijā.

Atbilstoši Teritorijas plānošanas likuma 1.panta 10.punktam detālplānojums ir detalizēts vietējās pašvaldības teritorijas daļas plānojums, kuru izstrādā, lai noteiktu prasības konkrētu zemes vienību izmantošanai un apbūves parametriem, kā arī precizētu zemes vienību robežas un aprobežojumus.

Turklāt, pašvaldības kompetencē ir piekļuves iespēju plānošana un nodrošināšana, visiem jaunizveidotiem zemes gabaliem nodrošinot piekļuvi no pašvaldības vai valsts autoceļa, ko /Nosaukums/ pagasta padome nav nodrošinājusi un par ko nevar vainot prasītāju, vēl jo vairāk pie apstākļiem, kad prasītājs detālplānojuma izstrādāšanas brīdī nebija nekustamā īpašuma /Nosaukums A/ īpašnieks.

N o /Nosaukums/ pagasta padomes /datums/lēmuma redzams, ka atļauta detālplānojuma izstrādes uzsākšanai nekustamajam īpašumam /Nosaukums E/ 8,63 ha platībā, detālplānojuma sabiedriskās apspriešanas organizēšana. Darba uzdevumos detālplānojuma izstrādei 3.punktā uzlikts pienākums noteikt ielas iebraukšanai pie katras jaunizveidotās zemes vienības. /datums/oficiālā izdevumā „Latvijas Vēstnesis" publicēts paziņojums par detālplānojuma izstrādi, nosakot iespēju iesniegt priekšlikumus, bet /datums/ publicēts paziņojums par detālplānojuma sabiedriskās apspriešanas sanāksmi /datums/plkst.16.00.

A r /Nosaukums/ pagasta padomes /datums/lēmumu apstiprināta detālplānojuma pirmā redakcija, par ko ievietota publikācija oficiālā izdevumā „Latvijas Vēstnesis".

Saskaņā ar detālplānojumu īpašums /Nosaukums B/ bija iekļauts zems gabalā, kura platība bija noteikta 3503 m^2.

[7.4] Par nepamatotiem tiesas kolēģija atzīst arī atbildētāju argumentus, ka dabā šāds ceļš nav pastāvējis, patreiz dabā esošais ceļš izbūvēts 2015.gadā. Ceļa būvniecībai būvatļauja nav izsniegta, pašvaldība projekts nav saskaņots, ceļš tika izbūvēts pēc prasītāja iniciatīvas, ceļa izbūve nav saskaņota ar īpašuma /Nosaukums C/ īpašniecēm /pers. D/ un /pers. E/.

Lietas materiālos atrodas 2019.gada 1.septembrī /Nosaukums/novada būvvaldes atbildētājai /pers. B/ sniegtā atbilde, ka no 2008.gada līdz 2020.gadam būvvaldes arhīvā nav reģistrēta informācija, kas būtu saistīta ar ceļa izbūvi īpašumā /Nosaukums B/.

Minētais apstāklis nevar būt par pamatu atzīt, ka strīdus ceļš uzbūvēts nelikumīgi, jo lietā nav atzinuma, ka strīdus ceļš ir izbūvēts kā inženiertehniskā būve, kura izveidošanai nepieciešama saskaņošana.

Turklāt minētajam apstāklim nav tiesiskas nozīmes, jo servitūtu iespējams nodibināt ne tikai uz dabā esošu ceļu kā inženiertehnisku būvi, bet arī uz vēl neesošu ceļu (Civillikuma 1233.pants), kas jāiekārto servitūta izlietotājam.

Likuma „Par autoceļiem" 6.[1] panta pirmā daļa paredz, ka gadījumos, kad kāda īpašnieka zemes gabalu [..] pievedceļš nesavieno ar valsts vai pašvaldības ceļu, šādam īpašniekam ir servitūta tiesības lietot braukšanai citos zemes gabalos esošos ceļus vai ierīkot tos no jauna.

Ar Civillikuma 1156.pantā lietoto jēdzienu „ceļš" saprotama ne tikai speciāli izbūvēta inženiertehniska būve likuma „Par autoceļiem" 2.panta izpratnē, bet arī braukšanai vai iešanai iebraukta vai izveidota zemes josla. Tas var būt autoceļš, speciāli ierīkots vai iemīts kājceļš, taka vai citāda zemes josla, pa kuru iespējama gājēju, mājlopu vai transportlīdzekļu kustība. Tāpēc ceļa servitūta nodibināšanai nav jāizbūvē autoceļš likuma „Par autoceļiem" izpratnē (sk. *Senāta 2015.gada 27.oktobra sprieduma lietā Nr.SKC-165/2015 (C23061211) 9.punktu, 2017.gada 4.jūlija sprieduma lietā Nr.SKC-229/2017 (C09030814) 8.2.punktu; 2018.gada 18.septembra sprieduma lietā Nr.SKC-177/2018 (C36058515) 7.2. un 7.5.punktu*).

To, ka dabā pastāv ceļš par kuru iespējams piekļūt prasītāja īpašumam, apstiprina tiesu izpildītājas aktā par fakta fiksēšanu konstatētais.

Īpašumam /Nosaukums A/ 2016.gadā izstrādāts būvprojekts saimniecības ēkas būvniecībai, kura 5.punktā norādīts, ka piekļuve gruntsgabalam ir nodrošināta pa esošu ceļa servitūtu.

Lai gan ceļa faktiska izmantošana nav pamats ceļa servitūta nodibināšanai, faktiskais lietojums var kalpot kā apstāklis, kas apliecina nepieciešamību nodibināt servitūtu un gadījumā, ja tiek nodibināts ceļa servitūts, tad ir iespējams ceļa virzienu noteikt, ņemot vērā tā ilgstošu lietojumu iepriekš.

Ņemot vērā iepriekš norādītos apsvērumus, izvērtējot tos kopsakarā ar iesniegtajiem pierādījumiem un samērojot pušu intereses, tiesas kolēģija nonāk pie secinājuma, ka ceļa servitūts nodibināms atbilstoši lietā iesniegtajai SIA /Nosaukums/ zemes ierīkotājas /pers. F/ izstrādātajai shēmai (lietas 1.sējuma 172.lapa), jo šajā variantā tas dotu labumu valdošajam īpašumam ne tikai nejauši vai uz kādu laiku, bet ar savām pastāvīgām īpašībām (Civillikuma 1146.pants) un lietā netiek konstatēts, ka prasītāja īpašumam iespējams piekļūt pa citu vietu, mazāk apgrūtinot kalpojošos nekustamos īpašumus. Shēmā norādītais ceļa platums 4,5 m atbilst Civillikuma 1158. pantā ir noteiktajam.

[7.5] Pārējos lietas dalībnieku argumentus tiesas kolēģija nevērtē, ievērojot Eiropas Cilvēktiesību tiesas atziņas, proti, kā vairākkārt atzinusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, ka no Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta izriet tiesas pienākums argumentēt spriedumu, bet tas nav saprotams kā prasība detalizēti atbildēt uz jebkuru argumentu (sk.*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1994.gada 19.aprīļa sprieduma "Van de Hurk v. The Netherlands" (iesnieguma Nr.16034/90) 61.punkts*).

Tiesnešiem ir jāuzklausa visi argumenti, bet viņiem nav pienākums detalizēti atrunāt jebkuru iesniegumu vai skaidri atbildēt uz jebkuru paskaidrojumu. Tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (sk.*Eiropas Cilvēktiesību tiesas komisijas 1986.gada 13.oktobra lēmums lietā 10153/82 Austria*). Tādēļ tiesas kolēģija pārējos pušu argumentus nevērtē, jo tie neietekmē tiesas sprieduma argumentāciju par prasības noraidīšanas iemesliem pēc būtības.

[7.6] Vienlaicīgi tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa spriedumā nav izvērtējusi lietas apstākļus un pierādījumus kopumā, tādēļ nepamatoti noraidījusi prasību.

[8] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41., 42. un 44.pantu izlemjams jautājums par tiesāšanās izdevumu piedziņu.

Prasītājs samaksājis šādus tiesas izdevumus: valsts nodevu par prasības celšanu 70 EUR, par pagaidu aizsardzību valsts nodevu 70 EUR, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 14,97 EUR, par lietas materiālu atvasinājumu izgatavošanu 3,64 EUR, kancelejas nodevu par liecinieka nopratināšanu 5 EUR, bet iesniedzot apelācijas sūdzību valsts nodevu 70 EUR. Prasītājs lūdz piedzīt no atbildētājām arī ar lietas vešanu saistītos izdevumus par pierādījumu iegūšanu 84,70 EUR, kas samaksāti zvērinātai tiesu izpildītājai akta sagatavošanai, un izdevumus advokāta palīdzības samaksai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus proporcionāli apmierināto prasījumu apmēram.

Tā kā prasība apmierināta pilnībā, no atbildētājām prasītāja labā pilnā apmērā piedzenamai samaksātie tiesas izdevumi, sadalot piedzenamās summas trīs daļās, jo prasība celta pret trīs īpašumu īpašniecēm. Līdz ar to no /pers. B/ un /pers. C/ prasītāja labā piedzenami tiesas izdevumi 77,87 EUR no katras, bet no /pers. E/ un /pers. D/ 38,94 EUR no katras.

Savukārt saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 3.punktu no atbildētājām prasītāja labā piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi par pierādījumu iegūšanu to faktiskajā 84,70 EUR apmērā. Piedzītā summa sadalāma trīs daļās, jo prasība celta pret trīs īpašumu īpašniecēm. Līdz ar to no /pers. B/ un /pers. C/ prasītāja labā piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi 28,23 EUR no katras, bet no /pers. E/ un /pers. D/ 14,12 EUR no katras.

Lai prasītājs pieteicis lūgumu par ar lietas vešanu saistīto izdevumu piedziņu advokāta palīdzības samaksai, lūgums noraidāms, jo pierādījumi šādu maksājumu veikšanai vai zvērināta advokāta sagatavots rēķins lietā nav iesniegti.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.pantu no atbildētājām līdzīgās daļās valsts labā piedzenami nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par pavēstu un citu dokumentu nosūtīšanu 1,61 EUR no katras, kas ir starpība starp lietā esošiem izdevumiem pirmās un apelācijas instances tiesā 21,41 EUR un prasītāja samaksātiem 14,97 EUR.

[9] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.pantu prasītājam nosakāmas tiesības saņemt no atbildētājām likumiskos sešus procentu gadā no piedzītās summas no sprieduma stāšanās spēkā līdz izpildei.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 195., 204.,[1] 430., 432., 434.pantu Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

/pers. A/ prasību pret /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ par ceļu servitūta nodibināšanu apmierināt.

Nodibināt braucamā ceļa servitūtu saskaņā ar SIA /Nosaukums/ /datums/shēmu:

- 4,5 m platumā un 76 m garumā (platība 343 m^2) nekustamajam īpašumam /Nosaukums B/, kas reģistrēts /Nodalījuma nosaukums/ zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs B/, kadastra Nr./numurs A/, par labu nekustamam īpašumam /Nosaukums A/, kas reģistrēts/Nodalījuma nosaukums/ zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs D/, kadastra Nr./numurs C/, kā valdošajam īpašumam;

- 4,5 m platumā un 111 m garumā (platība 357 m^2) nekustamajam īpašumam /Nosaukums C/, kas reģistrēts /Nodalījuma nosaukums/ zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs F/, kadastra Nr./numurs E/, par labu nekustamam īpašumam /Nosaukums A/, kas reģistrēts /Nodalījuma nosaukums/ zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs D/, kadastra Nr./numurs C/, kā valdošajam īpašumam;

- 4,5m platumā un 100 m garumā (platība 241 m^2) nekustamajam īpašumam /Nosaukums D/, kas reģistrēts /Nodalījuma nosaukums/

zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs H/, kadastra Nr./numurs G/, par labu nekustamam īpašumam /Nosaukums A/, kas reģistrēts/Nodalījuma nosaukums/zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs D/, kadastra Nr./numurs C/, kā valdošajam īpašumam.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, tiesāšanās izdevumus 106,10 EUR (simtu seši *euro* un 10 centi).

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, tiesāšanās izdevumus 106,10 EUR (simtu seši *euro* un 10 centi).

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, tiesāšanās izdevumus 53,06 EUR (piecdesmit trīs *euro* un 6 centi).

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, tiesāšanās izdevumus 53,06 EUR (piecdesmit trīs *euro* un 6 centi).

Par labu /pers. A/, personas kods/personas kods/, piedzītās summas ieskaitāmas bankas norēķinu kontā Nr./konta numurs/

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, /pers. C/, personas kods /personas kods/, /pers. E/, personas kods /personas kods/, /pers. D/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,61 EUR (viens *euro* un 61 cents) no katras, kas jāiemaksā Tiesu administrācijai, NMR 90001672316, BIC kods TRELLV22 kontā Nr.LV51TREL2190458019000.

Atzīt /pers. A/, personas kods /personas kods/, tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 6 % (seši procenti) gadā no piedzītās summas.

Noteikt sprieduma labprātīgas izpildes termiņu – desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas 2022.gada 24.marta Senātā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Tiesnese R.Vīva

Tiesnese J.Mauliņa

Tiesnese L.Jansone

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.